

Άγαθός, ό (Α)

ΡΙΖΑ: Αρχ. σημ. «γενναίος, ευγενής, έμπειρος, πιθ. < Α-αθροιστικό + IND/E *GHADH- «κρατώ γερά» από όπου Α- ΚΑΘ- ΟΣ > ΑΓΑΘΟΣ < με τροπή του -Κ- σε - Γ- ίσως από επίδρ. ΑΓΑ/ΑΓΑΝ, παραβ. σανσκρι. GADHYA- «στα σωθερός».

ΕΡΜΗΝΕΙΑ:

1) Καλός κυριολεκτικά στο είδος του (σε αντιδιαστολή με το κακός).

2) Με ηθική έννοια: -καλός, ενάρετος.

3) Για πράγματα και αντικείμενα καλό (στο είδος του), χρήσιμο.

4) Για κοινά αγαθά, όπως τα αγαθά της τύχης, ο πλούτος και οι θησαυροί, τα υλικά αλλά και πνευματικά αγαθά.

5) Αγαθά θεωρούνται και όλα τα υπάρχοντα προϊόντα καθώς και κάθε τι που υφίσταται για παραγωγή και προσφέρεται για κατανάλωση.

6) Ηθική ή θρησκευτική σημασία: κάποιος που είναι από τη φύση του καλός, με πραότητα άνθρωπος, με καλοσύνη και αθωότητα, καλοκάγαθος, ηθικά ανώτερος, σωστός και έντιμος καθ' ολοκληρίαν (σε όλα).

ΟΜΟΡΡΙΖΑ: Άγαθότητα, Καλοκάγαθος.

ΣΥΝΩΝΥΜΑ: Ένάρετος, Εύηθης, Εύγενής, Ήπιος, Καθ' ολοκληρίαν ήθικός και έντιμος, Καλός, Χρήσιμος, Χρηστός, Ωφέλιμος.

ΑΝΤΙΘΕΤΑ: Άγενής, Άχρηστος, Ζημιογόνος, Κακός, Πονηρός.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1) Επίθετο β' κλίσης, τρικατάληκτο σε: -ός, -ή, -όν.

2) Η λ. σχηματίζει ανώμαλα παραθετικά επίθετα: α) συγκριτ. βαθμός: βελτίων, άμείνων, κρείσσων, λωϊών (λώων), β) συγκριτ.: (ποιητ. τύπου) βέλτερος, λωϊτερος, ωσ. φέρτερος, γ) υπερθ.: βέλτιστος, άριστος, κράτιστος, λώιστος (λώστος), δ) υπερθ. ποιητ. τύπου: βέλτατος, φέρτατος, φέριστος.

3) Σε κοινή χρήση σχημ. το επίθ. εϋ = καλώς.

Για αναλυτική μελέτη βλ. αρχαιοελληνική γραμματική ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ.

ΣΥΜΦΡΑΖΟΜΕΝΑ (CONTEXT) – ΛΕΞΗ-ΦΡΑΣΕΙΣ-ΓΝΩΜΙΚΑ:

Η λ. αναφέρεται σε κάθε αγαθό με ηθική έννοια και σημασία. Εφαρμόζεται δε και σε κάθε υπάρχον ωφέλιμο προϊόν το οποίο μπορεί να καλλιεργηθεί και να καταναλωθεί και επεκτείνεται σε κάθε τι το οποίο προσφέρεται ως θησαυρός με πλήρη υλική και

πνευματική υπόσταση από τον ίδιο τον αληθινό Δημιουργό Θεό από τον οποίο πηγάζει η αγαθότητα.

ΓΝΩΜΙΚΑ: - «Τὸν μὲν γὰρ καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ γυναῖκα εὐδαίμονα εἶναι φημί, τὸν δὲ ἄδικον καὶ πονηρὸν ἄθλιον» (Πλάτων: Γοργίας 470 E) – «Πιστός κ' Ἀγαθός (Σοφ. Τρ. 451) – «Σοφός κ' ἀγαθός – δικαίων κ' ἀγαθῶν» (Φιλοκ. 119) – «Πρόποσις: ἀγαθοδαίμονος... μηδέποτε... πίοι μ' ἀκράτου»).

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΟ:

1) α) **ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΙΚΑ:** Agathism, Agathist, Agathodaemon - Agathodemon, Agathopiia, Agathokakological, Agathology.

β) **ΑΓΓΛΙΚΑ:** Benefit, Good, Goods, Kind. Fair, Good (of things), Fine (of metals), Goods. For good. Good news (Mat 24:14). It is well that, better, Benign, Kindly, Virtuons, Honest, Decent, Innocent, Bonhomme.

- Compar. βελτίων, ἀμείνων, κρείσσων, λωϊῶν or λῶων, superl. βέλτιστος, ἄριστος, κράτιστος, λῶϊστος or λῶστος, brave, good, wise, clever or excelling in any quality or talent, skilful, rich, excellent, useful; it is applied in a good and a bad sense. In Homer, used generally to denote strength; bravery, probity, etc.; καλὸς καὶ ἀγαθός, a good and honorable man. one who discharges all the duties of a good citizen; in the voc. case, as ὦ ἄγαθέ, it is used, like age in Latin, for I pray you, prythee, come, or my good sir, my friend, Xen. Mem.; ἀγαθῆ τύχῃ συμβεβιωπῶς, having enjoyed (literally lived with) good fortune, Dem de Coron.; ἀγαθοὺς τὰς ψυχὰς, excelling in the endowments of the mind, Mem. ii. 6; τὸ ἀγαθόν, the principle of good, abstract good, the sovereign good or summum bonum; τὰ ἀγαθὰ, virtues; good things (of life) N. T.; ἀγαθὰ τίκτειν (τέκνα understood) to bear fine children, Plut. From ἄγαν, or α intensive, and γηθέω, to rejoice. According to others, from ἀγαστός, by rejecting σ and changing τ into θ, perhaps rather from ἄγω, prædam duco; hence ἀγαός, ἀγαθός, a noted free-booter or plunderer. Hence the English word good.

- [ἀγαθός \[α^γ\]](#), ἢ, ὄν, Lacon. [ἀγασός](#) Ar.Lys.1301, Cypr. [ἀζαθός](#) GDI57:

A. good:

I. of persons,

1. well-born, gentle, opp. “κακός, δειλός, οἷά τε τοῖς ἀγαθοῖσι παραδρῶσι χέρηες” Od.15.324, cf. [Π.1.275](#); “[ἀφνειός τ' ἄ. τε](#)” [Π.13.664](#), cf. [Od.18.276](#); “[πατρός δ' εἴμ' ἀγαθοῖο](#), θεὰ δέ με γείνατο μήτηρ” [Π.21.109](#), cf. [Od.4.611](#); “[κακός ἐξ ἄ.](#)” Thgn.190, cf. 57 sq.; “[πραῦς ἀστοῖς](#), οὐ φθονέων

ἀγαθοῖς" Pi.P. 3.71, cf. 2.96, 4.285; "τίς ἂν εὐπατρις ὧδε βλάστοι; οὐδεὶς τῶν ἄ. κτλ." S.El.1082; "οἳ τ' ἄ. πρὸς τῶν ἀγενῶν κατανικῶνται" Id.Fr.84; τοὺς εὐγενεῖς γὰρ κάγαθούς . . φιλεῖ Ἄρης ἐναίρειν ib.649, cf. E.Alc.600, al.: "ἀγαθοὶ καὶ ἐξ ἀγαθῶν" Pl.Phdr.274a:—in political sense, aristocrats, esp. in the phrase καλοὶ κάγαθοί (v. sub καλοκάγαθος).

2. brave, valiant, since courage was attributed to Chiefs and Nobles, Pl.1.131, al.; "τῷ κ' ἀγαθὸς μὲν ἔπεφν', ἀγαθὸν δέ κεν ἐξενόριξεν" 21.280; cf. Hdt.5.109, etc.

3. good, capable, in reference to ability, "ἄ. βασιλεύς" Pl.3.179; "ἠητήρ" 2.732; "θεράπων" 16.165, 17.388; "πύκτης" Xenoph.2.15; "ἠητρός" Hp.Prog.1; "προβατογνώμων" A.Ag. 795; "ἄρχοντες" Democr.266: freq. with qualifying words, "ἄ. ἐν ὑσμίνῃ" Pl.13.314; "βοήν ἄ." 2.408, 563, al.; "πύξ" Od.11.300; "βίην" Pl.6.478; "γνώμην" S.OT687; "πᾶσαν ἀρετήν" Pl.Lg.899b, cf. Alc.1.124e; "τέχνην" Id.Prt.323b; τὰ πολέμια, τὰ πολιτικά, Hdt.9.122, Pl.Grg.516b, etc.: more rarely c. dat., "ἄ. πολέμῳ" X.Oec.4.15: with Preps., "ἄνδρες ἄ. περὶ τὸ πλῆθος" Lys.13.2; "εἷς τι" Pl.Alc.1.125a; "πρὸς τι" Id.R.407e: c. inf., "ἄ. μάχεσθαι" Hdt.1.136; "ἰππεύεσθαι" 1.79; ἄ. ἰστάναι good at weighing, Pl.Prt.356b.

4. good, in moral sense, first in Thgn.438, cf. Heraclit.104, S.El.1082, X.Mem.1.7.1, Pl.Ap.41d, etc.; "ψυχῆς ἀγαθῆς πατρις ὁ ξύμπας κόσμος" Democr.247: freq. with other Adjs., "ὁ πιστὸς κά." S.Tr.541; δικαίων κά. ib.1050:—ironical, "τὸν ἄ. Κρέοντα" Id.Ant.31.

5. ὦ ἀγαθέ, my good friend, as a term of gentle remonstrance, Pl.Prt.311a, etc.

6. ἄ. δαίμων, v. sub δαίμων; ἄ. τύχη, v. sub τύχη; ἄ. θεός = Lat. bona dea, Plu.Caes.9, Cic.19.

II. of things,

1. good, serviceable, "Ἰθάκη . . ἄ. κουροτρόφος" Od.9.27, etc.; "ἄ. τοῖς τοκεῦσι, τῇ πόλει" X.Cyn.13.17: c. gen., εἷ τι οἶδα πυρετοῦ ἄ. good for it, Id.Mem.3.8.3; "ἔλκῶν" Thphr.HP9.11.1.

2. of outward circumstances, "αἰδῶς οὐκ ἄ. κεχρημένῳ ἀνδρὶ παρεῖναι" Od.17.347; "εἰπεῖν εἰς ἀγαθόν" to good purpose, Pl.9.102; "ὁ δὲ πείσεται εἰς ἄ. περ" for his own good end, 11.789; "οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίῃ" 2.204:—ἀγαθόν [ἔστι], c. inf., it is good to do so and so<*> Pl.7.282, 24.130, Od.3.196, etc.

3. morally good, "προῆξις" Democr.177; "ἔργα" Emp.112.2, cf. Ep.Rom.2.7, etc.

4. ἀγαθόν, τό, good, blessing, benefit, of persons or things, "ὦ μέγα ἄ. σὺ τοῖς φίλοις" X.Cyr.5.3.20; "φίλον, ὃ μέγιστον ἄ. εἶναί φασι" Id.Mem.2.4.2, cf. Ar.Ra.74, etc; as term of endearment for a baby, blessing!, treasure!, Men.Sam.28:—ἀγαθόν τινα δεδρακέναι, πεποιηκέναι confer a benefit on . . ., Th.3.68, Lys.13.92; ἐπ' ἀγαθῷ τινας for one's good, Th.5.27, X.Cyr.7.4.3; "ἐπ' ἄ. τοῖς πολίταις" Ar.Ra.1487; "οὐκ ἐπ' ἄ." for no good end, Th.1.131; "ἐπ'

οὐδενὶ ἄ. τῆς Ἑλλάδος" X.HG5.2.35:—in pl., ἢ ἐπ' ἀγαθοῖς γεναμένη (sic) "κατασπορά" PFlor.21.10 (iii A.D.):—τὸ ἄ. or τᾶ., the good, Epich.171.5, cf. Pl.R.506b, 508e, Arist.Metaph.1091a31, etc.:—in pl., ἀγαθὰ, τὰ, goods of fortune, treasures, wealth, Hdt.2.172, Lys.13.91, X.Mem.1.2.63, etc.; "ἀγαθὰ πράττειν" fare well, Ar.Av.1706; also, good things, dainties, Thgn.1000, Ar.Ach.873, etc.: good qualities, "τοῖς ἄ., οἷς ἔχομεν ἐν τῇ ψυχῇ" Isoc.8.32, cf. Democr.37; good points, of a horse, "εἰ τᾶλλα πάντα ἄ. ἔχοι, κακόπους δ' εἴη" X.Eq. 1.2.

III. Comp. and Sup. are usu. supplied from other stems, viz. Comp. ἀμείνων, ἀρείων<*> βελτίων, κρείσσων (κάροων), λωῖων (λώων), Ep. βέλτερος, λωῖτερος, φέρτερος:—Sup. ἄριστος, βέλτιστος, κράτιστος, λωῖστος (λώστος), Ep.βέλτατος, κάρτιστος, φέρτατος, φέριστος:— later, reg. Comp. "ἀγαθώτερος" LXX Jd.11.25, 15.2, D.S.8Fr.12, Plot. 5.5.9, Diod.Rh.p.53.9H.: Sup. "ἀγαθώτατος" D.S.16.85, Hld.5.15, etc. ("—ότατος" POxy.1757.26 (ii A.D.)).

IV. Adv. usually εὖ, q.v.: "ἀγαθῶς" Hp.Off.9, Arist.Rh.1388b6, LXX 1 Ki.20.7. (Etym. dub. ("ὅτι ἄγει ἡμᾶς ἐπὶ τὸν ὀρθὸν βίον" Stoic. 3.49); perh. cognate with ἄγαμαι, hence admirable.)

ἀγαθός : good.—Hence (1) of persons, 'valiant,' 'brave,' ἢ κακὸς ἢ ἀγαθός, II. 17.632; 'skilful,' ἰητῆρ' ἀγαθῶ, II. 2.732, freq. w. acc. of specification or an adv., βοήν, πύξ.—Often 'noble' (cf. optimates), opp. χέρες, Od. 15.324.— (2) of things, 'excellent,' 'useful,' etc.; ἀγαθὸν τε κακὸν τε, 'blessing and curse,' Od. 4.237 ; ἀγαθοῖσι γεραίρειν, 'honor with choice portions,' Od. 14.441 ; ἀγαθὰ φρονεῖν, 'wish one well,' Od. 1.43; 'be pure-minded,' II. 6.162 ; εἰς ἀγαθόν or ἀγαθὰ εἰπεῖν, 'speak with friendly intent,' εἰς ἀγ. πείθεσθαι, 'follow good counsel.'

(Φράσεις-εκφράσεις: prud' homes, boni et mali cives, optimus quisque, summum bonum).

2) ΛΑΤΙΝΙΚΑ: Summum bonum.

3) ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ: Gut.

4) ΙΤΑΛΙΚΑ: Buona.

5) ΓΑΛΛΙΚΑ: Bonne.

6) ΙΣΠΑΝΙΚΑ: Buena.

7) ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΑ: Boa.